

Fehér Józsefné Kislányként

Ez én vagyok. A kép akkor készült, amikor olyan öt éves voltam, tehát körülbelül 1930-ban Zalaegerszegen. 1924-ben Zalaegerszegen születtem. Nem volt testvérem. Nem zsidó elemibe jártam, az nem volt Zalaegerszegen. [Zalaegerszeg Zala vm. székhelye, lakosainak száma 1920-ban 13 200 fő volt, 1930-ban csak 13 100 fő. A megyei közigazgatási hivatalok székhelye volt itt, ipara (a négy téglagyáron kívül) nemigen volt. Volt 3 polgári iskola a városban -- 2 állami és egy római katolikus leánypolgári, volt egy római katolikus tanítóképző, állami reálgimnázium és állami felső kereskedelmi fiúiskola. -- A szerk.] Én még a zárdába is jártam iskolába 9 vagy 10 éves koromban. Azért, mert egy ismerős, aki ott lakott velünk együtt, az ott tanított. Aztán polgáriba [lásd: polgári iskola] mentem. A polgári 14 éves korig volt. Azt hiszem, 15 vagy 16 éves voltam, amikor elmentem varrni tanulni -- azért, mert már akkor nem vették fel a zsidó lányokat a kereskedelmibe [Zalaegerszegen nem volt felső kereskedelmi leányiskola, de működött női kereskedelmi szaktanfolyam. Így ért tehát le Zalaegerszegre az 1938:XV. tv. ?A társadalmi és a

gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról? (noha ez nem tartalmazott numerus clausus-elemeket az oktatásban), vagy ha 1939-ben jelentkezett egy tizenéves lány egy vidéki városban kereskedelmi szaktanfolyamra, akkor az 1939:IV. tc. ?A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról?. -- A szerk.]. Azt hiszem, három évig tanonckodtam [lásd: ipariskolák]. Utána egy varrodába mentem dolgozni. Csak neológ családok voltak Zalaegerszegen [Az 1920-as népszámlálás felekezeti adatai szerint Zalaegerszegen 1657 fő vallotta magát izraelita vallásúnak (a város ekkor regisztrált 13 239 főnyi lakosságának 12,5%-a). A Magyar Zsidó Lexikon adatai szerint 1048 fő tartozott az izraelita hitközséghez. -- A szerk.] Dr. Junger Mózes volt a rabbi [Junger Mózes 1921 óta volt Zalaegerszeg főrabbi. -- A szerk.]. Volt egy szép nagy templom, közel volt a lakáshoz. Minden pénteken mentem a Gergő bácsival imádkozni. Ők voltak a szomszédaink. Gergő bácsi nagyon vallásos volt. És én bizony mentem minden pénteken a templomba, és gyújtottam gyertyát. Valamikor nagyon tudtam imádkozni. Még voltam vizsgán is a dr. Junger Mózes főrabbinál, és én annyira jól tudtam, hogy adott nekem 10 pengőt. Anyukám nem ismerte a héber betűket, de minden nap egy fél órát kellett neki felolvasnom. Volt egy héber nyelven írott vallásos könyv, olyan, mint az imakönyv, abból olvastam. Az anyukám meg hallgatta, én meg büszke voltam! Néha megkérdezte, hogy mit is olvasok, és akkor megpróbáltam lefordítani, de én sem értettem ám mindent. Voltak keresztény barátaim is, de inkább zsidókkal barátkoztam. Volt a barátnőm, Vera, meg a testvérei, Dóra és Zsóka. Közel laktunk egymáshoz, és sokat átjártunk egymáshoz. Az én anyukám az anyjukkal összejárt. Ők is neológok voltak, de a nagyünnepekkor, ők is elmentek a templomba. Se az anyjuk nem jött vissza, se az apjuk, se a Zsóka [a deportálásból]. Nekem nem nagyon volt más barátom a háború előtt. Az volt a szórakozásom, hogy felöltöztem, kiritttyentettem magam, körömcipőben elmentem sétálni a Fő utcába. Nagy sikerem volt, és nekem ennyi elég is volt.